

รายงานผลการดำเนินโครงการ

โครงการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

โครงการหลักที่ P1 : ยกระดับเศรษฐกิจฐานรากบนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

P1.2 : Creative Economy

โครงการร่วมมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ระดับภูมิภาค)

ชื่อโครงการหลัก : โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าและสิ่งทอพื้นถิ่นอีสานสู่มาตรฐานสากล

โครงการยกระดับผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดมหาสารคามสู่เศรษฐกิจฐานรากของชุมชนท้องถิ่น

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

ผู้รับผิดชอบโครการ

ผศ.ดร.ทนงศักดิ์ ปัดสินธุ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการยกระดับผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดมหาสารคามสู่เศรษฐกิจฐานรากของชุมชนท้องถิ่น โดยการนำองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาชุมชน เทคโนโลยี และนวัตกรรมเข้ามาประยุกต์ใช้กับผ้าไหมมัดหมี่ที่มีอยู่ในชุมชนมาต่อยอดให้เกิดมูลค่าเพิ่มและรายได้แก่คนในชุมชน เมื่อกล่าวถึงผ้าไหมมัดหมี่ เป็นศิลปะการทอผ้าพื้นเมืองชนิดหนึ่งนิยมทำมานานแล้ว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย วิธีการทำผ้ามัดหมี่คือการมัดด้ายให้เป็นลายที่เส้นพุ่งหรือเส้นยืนด้วยเชือกแล้วนำไปย้อมสี เพื่อให้สีและลายตามที่กำหนด แล้วจึงนำมาทอเป็นผ้า ผ้าไหมมัดหมี่ในบ้านเราส่วนใหญ่นิยมทอผ้ามัดหมี่เส้นพุ่ง แต่มีบางจังหวัดที่มีการทำผ้ามัดหมี่โดยใช้เส้นยืน ถ้ากล่าวถึงผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดมหาสารคามนั่น จะมีความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด โดยเริ่มต้นจากชาวบ้านจะได้นำภูมิปัญญาของท้องถิ่นสังสรรค์ผ้าไหมมัดหมี่ขึ้นมาให้เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน ซึ่งการทอและการใช้ผ้าไหมมัดหมี่ของคนอีสานในสมัยก่อนและปัจจุบันจะแฝงไว้ด้วยความเชื่อทุกขั้นตอน โดยจะมีความเชื่อตั้งแต่การปลูกหม่อนเลี้ยงไหมไปจนถึงการทอและการใช้ผ้าไหม ซึ่งผู้เลี้ยงไหมมีความเชื่อว่าการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมในวันที่เป็นมงคลจะทำให้ได้ผลผลิตดีและจะทำให้ไม่มีปัญหาในการทอ กล่าวคือ ทอได้ตลอดไม่ติดขัดหรือขาดตอน ส่วนในกลุ่มผู้ทอยังมีข้อห้ามหลายประการที่เป็นความเชื่อต่อ ๆ กันมา ได้แก่ ห้ามไม่ให้เด็กโหนกี่ ห้ามนั่งข้างช่างทอผ้า ห้ามหญิงมีครรภ์ทอผ้า นอกจากนี้ยังมีความเชื่อเกี่ยวกับการใช้ผ้าไหม โดยคนอีสานเชื่อว่า ผ้าถุงผู้หญิงที่นุ่งแล้วทำให้อาคมเสื่อม ผ้าถุงใหม่ของผู้หญิงใช้เป็นผ้าหุ้มห่อหนังสือใบลานได้ ผ้าถุงมัดหมี่ไม่นิยมทำหมอน ที่นอน และอาสนะของพระ ข้อห้ามเหล่านี้เป็นการสั่งสอนบุตรหลานไม่ให้ทำในสิ่งที่ไม่ถูกไม่ควร แต่ในปัจจุบันผ้าไหมมัดหมี่ในจังหวัดมหาสารคามมีลวดลายที่หลากหลาย โดยลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ประจำจังหวัดมหาสารคามคือ ลายสร้อยดอกหมาก เป็นลายผ้าโบราณลายดั้งเดิมของท้องถิ่นอีสาน เป็นลายเก่าแก่ของบรรพบุรุษ โดยชาวบ้านในแถบภาคอีสานโดยเฉพาะจังหวัดมหาสารคามได้ทอใช้กันมากและจังหวัดมหาสารคาม แต่เดิมชาวบ้านแถบจังหวัดมหาสารคามทอผ้าลายโบราณ ตามแบบบรรพบุรุษอยู่หลายลายด้วยกัน แต่ภายหลังลายเก่าแก่เหล่านี้ก็เริ่มสูญหายไปจากชีวิตการทอผ้าของชาวบ้าน เนื่องจากความยากในการทอ ลายสร้อยดอกหมากก็เป็นลายผ้าโบราณลายหนึ่งที่เกือบจะสูญหายไปจากท้องถิ่น ด้วยความที่ลายผ้ามีความละเอียดมาก ผู้ทอต้องมีความรู้ในเรื่องของลาย และมีฝีมือทั้งในการมัดและการทอ ถ้าไม่มีความชำนาญ การย้อมสีอาจไม่สม่ำเสมอทำให้ลายผ้าผิดเพี้ยนไป นอกจากนี้ต้องใช้ระยะเวลาในการทอมาก จึงเป็นสาเหตุให้ชาวบ้านไม่นิยมทอผ้าลาย “สร้อยดอกหมาก” จนกระทั่งทางจังหวัดมหาสารคามได้จัดให้มีการประกวดผ้าไหมประจำจังหวัดขึ้น ปรากฏว่าผ้าไหมที่ได้รับรางวัลชนะเลิศนั้น คือ ลายสร้อยดอกหมาก เพราะมีความสวยงามและวิจิตรบรรจงมาก จึงได้เลือกผ้าไหมลายสร้อยดอกหมากเป็นผ้าไหมประจำจังหวัด พร้อมกับสนับสนุนให้ชาวบ้าน ทอผ้าลายนี้ให้มากขึ้น ดังนั้นด้วยสถานการณ์ปัจจุบันการแข่งขันทวีความเข้มข้นขึ้นเรื่อย ๆ ผู้บริโภคมีความต้องการสินค้าที่มีราคาต่ำแต่คุณภาพดี การดำเนินธุรกิจชุมชนเพื่อให้ประสบความสำเร็จได้นั้นต้องทำให้ดีที่สุดไม่เฉพาะเพียงแต่ทำให้ผู้บริโภคพอใจเท่านั้น หากแต่ต้องทำให้ถึงขั้นที่ผู้บริโภคยินดีปรีดาในสินค้าหรือบริการนั้น ๆ และต้องเข้าถึงผู้บริโภคในหลากหลายรูปแบบและ

ลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ที่ทันสมัยแต่ยังต้องผสมผสานลวดลายดั้งเดิม จนเกิดแนวคิดที่จะส่งเสริมการปลูกหม่อนและการเลี้ยงไหมให้ได้รับเครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย การยกระดับกระบวนการย้อมสีธรรมชาติและการย้อมสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การออกแบบผสมผสานลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้วย AI และส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายสินค้าออนไลน์และออฟไลน์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนท้องถิ่นที่สามารถรองรับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้อย่างกว้างขวางและเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคที่มีหลากหลายในปัจจุบัน

คำนำ

เอกสารรายงานผลการดำเนินการโครงการยกระดับผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดมหาสารคามสู่เศรษฐกิจฐานรากของชุมชนท้องถิ่นจัดทำขึ้นเพื่อรายงานผลการดำเนินงานในโครงการที่มหาวิทยาลัยได้จัดสรรงบประมาณปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (งบประมาณแผ่นดิน โครงการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น) งบประมาณโครงการในการดำเนินงาน 1,750,000 บาท โดยรายละเอียดในเอกสารประกอบด้วย ส่วนนำ วิธีดำเนินการ การบูรณาการโครงการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการดำเนินโครงการ ซึ่งผู้จัดทำคาดว่าน่าจะเป็นประโยชน์ไม่มากก็น้อย สำหรบเป็นแนวทางในการจัด โครงการต่อไปในอนาคต

ทนงศักดิ์ ปัดสินธุ์

15 ตุลาคม 2569

สารบัญ

หน้า

บทสรุปผู้บริหาร ..... ก
คำนำ ..... ค
สารบัญ ..... ง

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ 1
ชื่อโครงการ 1
หลักการและเหตุผล 1
ผู้รับผิดชอบโครงการ 3
หน่วยงานดำเนินการ 3
งบประมาณ 3
ความสอดคล้องกับแผนระดับต่าง ๆ ความเชื่อมโยง พ.ร.บ. มรภ. และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และนโยบายศึกษาธิการจังหวัด 4
ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) 4
แผนแม่บทภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) 4
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 4
ยุทธศาสตร์กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม 4
ความเชื่อมโยงพันธกิจตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 8 ในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 ให้กำหนดภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย . 4
แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) .. 5
แผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) 5
แผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 5
เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) 5
นโยบายศึกษาธิการจังหวัด 6
กิจกรรมหลัก มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 7
ตัวชี้วัดกิจกรรมหลัก 7
วัตถุประสงค์ 8
กลุ่มเป้าหมาย 8
ระยะเวลาในการดำเนินงาน 9

หน้า

สถานที่/พื้นที่ดำเนินการ 9
ภาคีเครือข่ายที่ร่วมดำเนินการ 9
การติดตามและประเมินผล 9
ผลผลิต (Output) 10
ผลลัพธ์ (Outcome) 10
ผลกระทบ (Impact) 11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 11
ปัจจัยความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นในการดำเนินโครงการ 11
การประเมิน SROI 12

ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ 12
กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ร่วมโครงการ 12
ผู้เข้าร่วมโครงการ 12
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 13
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 13
การวิเคราะห์ข้อมูล 13

ส่วนที่ 3 การบูรณาการโครงการ 15
ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ 15
การบูรณาการกับการเรียนการสอน 15
การบูรณาการกับการวิจัย 16
แนวทางการดำเนินงานในปีงบประมาณต่อไป 16

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 17
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 17

ส่วนที่ 5 สรุปผลการดำเนินการ 25
ผลการประเมินโครงการ 25
สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นของโครงการ 28
แนวทางการแก้ไขปัญหา 28
ผู้รายงานข้อมูล 28
สรุปผลการดำเนินการ 29
ข้อเสนอแนะ 29

ส่วนที่ 1
ส่วนนำ

ชื่อโครงการ โครงการยกระดับผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดมหาสารคามสู่เศรษฐกิจฐานรากของชุมชนท้องถิ่น

หลักการและเหตุผล

จังหวัดมหาสารคามเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคอีสาน มีจุดเด่นด้านวัฒนธรรมผ้าทอ คือ มีการสืบสานมรดกวัฒนธรรมผ้าทออย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามยังคงปรากฏภูมิปัญญาการทอผ้าอย่างแพร่หลายทั้งการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การย้อมสีธรรมชาติ การทอผ้าลวดลายดั้งเดิมควบคู่กับลวดลายใหม่หรือลวดลาย ประยุกต์การออกแบบตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย จนได้รับการเชิดชูให้เป็นส่วนหนึ่งในคำขวัญประจำจังหวัด “พุทธมณฑลอีสาน ถิ่นฐานอารยธรรม ผ้าไหมล้ำเลอค่า ตักสิลานคร” โดยมีลายสร้อยดอกหมากเป็นลายผ้าประจำจังหวัด และมีลายผ้าประจำอำเภอทั้ง 13 อำเภอ ข้อมูลในปี พ.ศ. 2565 พบว่าจังหวัดมหาสารคามมีกลุ่มทอผ้าและกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่ขึ้นทะเบียนกับกรมการพัฒนาชุมชน จำนวน 446 กลุ่ม มีรายได้เฉลี่ยต่อคน 23,540 บาท/เดือน (สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม, 2566) และมีวิสาหกิจด้านปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ย้อมสีธรรมชาติ และทอผ้า ที่ขึ้นทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ในปี พ.ศ. 2566 จำนวน 243 กลุ่ม ดังนั้นมรดกวัฒนธรรมผ้าทอ จึงเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญในการพัฒนาทั้งด้านคุณค่าของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม เมื่อกระแสของระบบทุนเข้ามามีบทบาทกับชีวิตประจำวัน ทำให้รูปแบบของกระบวนการทอผ้าไหมได้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งแต่เดิมนั้นเป็นการทอที่มุ่งเน้นใช้ในครัวเรือน หรือเป็นมรดกตกทอด ของหมั้น ของฝากเท่านั้น แต่ปัจจุบันการทอผ้าไหมจะมุ่งเน้นแบบธุรกิจมากยิ่งขึ้น จากการลงพื้นที่ทำงานร่วมกับชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม ระยะเวลา 3 ปี พบประเด็นปัญหาจากคนในพื้นที่และลูกค้าที่ซื้อผ้าไหมมัดหมี่จากชุมชน โดยปัญหาที่ต้องการแก้ไขและพัฒนาดังนี้

*“...ไหมที่ใช้ทอผ้าในชุมชนมีทั้งไหมบ้านและไหมตลาด แต่ไหมบ้านที่เลี้ยงเองในชุมชนค่อนข้างน้อย จึงหันไปใช้ไหมตลาดในการทอ จึงทำให้ต้นทุนในการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ค่อนข้างสูง...” **(สัมภาษณ์ คุณแม่ลา)***

*“...ผ้าไหมมัดหมี่ในชุมชนจะใช้ไหมบ้านในการทอเท่านั้น ซึ่งการทอผ้าไหมมัดหมี่ของเราเคยทำมาแบบนี้ตั้งแต่รุ่นปู่ ย่า ตา ยาย จึงทำให้มีความแตกต่างจากที่อื่นที่...” **(สัมภาษณ์ คุณแม่ระเบียบ)***

*“...ผ้าไหมมัดหมี่ที่ทอไว้ ส่วนใหญ่จะทอแล้วเก็บไว้ในตู้ เพราะไม่รู้จะขายที่ไหน ไม่มีที่ขาย ถ้าขายให้พ่อค้าคนกลางก็โดนกดราคา ให้ราคาที่ถูก จึงไม่สามารถขายได้ก็เลยเก็บไว้ในตู้เฉย ๆ...” **(สัมภาษณ์ คุณแม่บัว)***

*“...ถ้าผ้าไหมมัดหมี่ใช้ทอด้วยไหมจากตลาด ผ้าไหมมัดหมี่จะไม่สามารถขายได้เพราะคนซื้อชอบผ้าไหมมัดหมี่ที่ทอด้วยไหมบ้านเท่านั้น...” **(สัมภาษณ์ คุณแม่ใจ)***

“...ลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ที่ทอในปัจจุบัน ส่วนมากจะทอลวดลายเดิม ๆ ที่มีอยู่แล้ว เช่น ลายนาค ลายต้นสน ลายดอกพุดซ้อน เป็นต้น ชาวบ้านอยากได้ลวดลายใหม่ ๆ ที่ชาวบ้านช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันสร้าง...” (สัมภาษณ์ คุณแม่สุ)

จากปัญหาดังกล่าวในการทำงานในพื้นที่ต่อเนื่อง ทำให้กลุ่มนักวิจัยได้ประเด็นปัญหาพร้อมแนวทางในการแก้ไขให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่ฯ ให้ได้มาตรฐาน ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการแก้ปัญหาด้านผ้าไหมมัดหมี่และที่สำคัญยังสร้างรายได้ให้กับชุมชนรวมทั้งเป็นการสนับสนุน ส่งเสริมและสืบทอดความเป็นอัตลักษณ์ของผ้าไหมมัดหมี่จังหวัดมหาสารคาม

กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่จังหวัดมหาสารคาม มีความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยิ่งในการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดมหาสารคาม อาทิเช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหมมัดหมี่หัวดง ซึ่งมีการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทั้งในด้านการปลูกหม่อน การเลี้ยงไหม การออกแบบลวดลาย การมัดย้อม และการทอผ้าไหมมัดหมี่เพื่อพัฒนาเป็นชุมชนต้นแบบของจังหวัดมหาสารคามและที่สำคัญยังสร้างรายได้ให้กับชุมชนรวมทั้งเป็นการสนับสนุน ส่งเสริมและสืบทอดความเป็นอัตลักษณ์ของผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) เป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ และเป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน โดยทางพื้นที่นำ SDGs มาปรับให้เหมาะกับบริบทของพื้นที่ (Localization of the SDGs) ซึ่งผลักดันให้ชุมชนท้องถิ่นมีความเป็นเจ้าของและร่วมผลักดันทั้งเป้าประสงค์ (Targets) และตัวชี้วัด (Indicators) ที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น โดยการขับเคลื่อน SDGs ที่เริ่มจากฐานรากขึ้นสู่ระดับนโยบาย (Bottom-Up) และมีเทศบาลเป็นผู้มีบทบาทหลักในการนำ SDGs ไปปฏิบัติร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2562) ดังนั้นการนำ SDGs มาประยุกต์ใช้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ยังสอดคล้องกับการทอผ้าไหมมัดหมี่ในจังหวัดมหาสารคามที่มีลวดลาย และกระบวนการผลิตที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นภูมิปัญญาที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงที่สุดของจังหวัดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การดำรงอยู่ของผ้าไหมมัดหมี่ จึงสามารถเชื่อมโยงถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ กระบวนการสืบทอดภูมิปัญญา การสร้างช่างทอใหม่ภายในชุมชน การศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นของผ้าไหมมัดหมี่จะช่วยเชิดชูเอกลักษณ์อัตลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมให้สง่างามโดดเด่นได้ทางหนึ่ง ภาณุพงศ์ สุทธิประภา (2566) กล่าวว่า หมู่บ้านผ้าไหมโบราณ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม มีความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้ของขนบธรรมเนียมประเพณีหมู่บ้านทอผ้าไหม อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม มีการสืบทอดการทอผ้าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และมีความโดดเด่นในเรื่องของกรรมวิธีการทอและการย้อมสีจากธรรมชาติ แหล่งทอผ้าไหมที่สำคัญคือบ้านหนองผง ตำบลดงยาง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งลักษณะการทอผ้าที่หลากหลาย ซึ่งผ้าไหมทอจากเส้นใยไหมที่ได้จากตัวไหม และมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นความผูกพันต่อท้องถิ่น และการสำนึกรักบ้านเกิด มีความโดดเด่นเกี่ยวกับพระธาตุนาดูน ซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้กับชาวบ้าน ทำให้ชุมชนที่เกิดความรักและผูกพันกับท้องถิ่น ส่วนสุมาลี พลขุนทรัพย์ และคณะ (2565) กล่าวว่า การทอผ้าไหมมัดหมี่ของชุมชนบัวมาศกล่าวด้วยความภาคภูมิใจว่า สืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าไหมมัดหมี่มาจากบรรพบุรุษ เรียนรู้จากแม่ที่

ถ่ายทอดความรู้เรื่องการทอผ้าให้แก่ตนเอง ผ้าทอบางผืนเป็นลายโบราณมีอายุเกือบร้อยปี ถือเป็นมรดกตกทอดที่เก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี ลายผ้าที่นิยมทอคือ ลายสร้อยดอกหมากซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของผ้าทอจังหวัดมหาสารคาม นอกจากนี้ยังมีลวดลายที่มาจากจินตนาการที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ สวยงาม แปลกตา และแตกต่างจากท้องถิ่นอื่น ๆ มีการนำเรื่องราวของชุมชนมาถ่ายทอดลงบนผืนผ้า มีรูปทรงคล้ายลายเรขาคณิต และมีรูปหัวใจ สีสันสวยงาม ผ้าทอมีความละเอียดลออแม้จะเป็นฝีมือของชาวบ้านก็ตาม

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยดำเนินโครงการ “การยกระดับผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดมหาสารคามสู่เศรษฐกิจฐานรากของชุมชนท้องถิ่น” โดยส่งเสริมการปลูกหม่อนและการเลี้ยงไหมให้ได้รับเครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยกระบวนการยิ้มสีธรรมชาติและการย้อมสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การออกแบบผสมผสานลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้วย AI และการส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายสินค้าออนไลน์และออฟไลน์เพื่อยกระดับรายได้และเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งโครงการนี้คณะผู้จัดทำโครงการมีการบูรณการระหว่างศาสตร์ คือ ศาสตร์ด้านสังคม/ชุมชน/ท้องถิ่น ศาสตร์ด้านเทคโนโลยี ศาสตร์ด้านการตลาด ศาสตร์ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ เป็นต้น มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ได้แก่ เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดมหาสารคาม เป็นต้น โครงการวิจัยนี้ จะเกิดผลผลิตที่เป็นองค์ความรู้ คือ การปลูกหม่อนและการเลี้ยงไหมให้ได้รับเครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยและกระบวนการยิ้มสีธรรมชาติและการย้อมสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ผลผลิตที่เป็นนวัตกรรม คือ ออกแบบผสมผสานลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้วย AI และการส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายสินค้าออนไลน์และออฟไลน์ ผลกระทบเชิงวิชาการจะได้บทความวิจัยที่เผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติ จำนวน 1 บทความ ส่วนประโยชน์เชิงชุมชนและสังคมนั้น จะทำให้คนในครอบครัวรวมกันสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างผ้าไหมมัดหมี่ที่เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของตนเอง ทำให้เกิดความหวงแหนและความภาคภูมิใจที่ผ้าไหมมัดหมี่ที่เป็นของตนเองเอง สำหรับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ จะสามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชน โดยมีรายได้เพิ่มขึ้น 5,000 บาท/ครัวเรือน/เดือน ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนคนในชุมชนเป็นผู้ประกอบการด้วยตัวเอง นอกจากนั้นในเชิงนโยบายข้อมูลและแนวทางที่ได้จากโครงการวิจัยนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาใช้กำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาผ้าไหมมัดหมี่และผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ที่มีอยู่ในทุกหมู่บ้านในจังหวัดมหาสารคามที่จะช่วยขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติให้หลุดพ้นกับดักรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของประชาชนในประเทศไทยต่อไป

ผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร. ทนงศักดิ์ ปัดสินธุ์

หน่วยงานดำเนินการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

งบประมาณ 1,750,000 บาท

งบประมาณที่หน่วยงานภายนอกสนับสนุนในลักษณะ maching fund (ถ้ามี).....บาท

ความสอดคล้องกับแผนระดับต่าง ๆ ความเชื่อมโยงตาม พ.ร.บ. มรภ. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และนโยบายศึกษาธิการจังหวัด

ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

2. ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

แผนแม่บทภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580)

16. ด้านเศรษฐกิจฐานราก

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

หมุดหมายที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูงและสามารถแข่งขันได้

ยุทธศาสตร์กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

แพลตฟอร์มที่ 1 การพัฒนากำลังคนและสถาบันความรู้

ความเชื่อมโยงพันธกิจตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 8 ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 ให้กำหนดภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ดังต่อไปนี้

☐ 1. แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล

☐ 2. ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัณฑิตดังกล่าวจะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับแผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ

☑ 3. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่าความสำนึกและความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

☐ 4. เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและนักการเมืองท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

☐ 5. เสริมสร้างความเข็มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

☐ 6. ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

☐ 7. ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทาง เพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

☐ 8. ศึกษาวิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริในการปฏิบัติภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น

แผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2579)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น

แผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ประเด็นยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พันธกิจสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 7

ระดับความสำเร็จในการพัฒนางานบริการวิชาการบนพื้นฐานความต้องการของชุมชนท้องถิ่นสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) (เป้าหมายหลักที่มหาวิทยาลัยขับเคลื่อน คือ เป้าหมายที่ 1, 4 ,13 และ 17)

- ☑ เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจน (No Poverty)
- ☐ เป้าหมายที่ 2 ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการสำหรับทุกคนในทุกวัย (Zero Hunger)
- ☐ เป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย (Good Health and Well Being)
- ☐ เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Quality Education)
- ☐ เป้าหมายที่ 5 บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สตรีและเด็กหญิง (Gender Equality)

☐ เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคนและมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน (Clean Water and Sanitation)

☐ เป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ที่ยั่งยืนในราคาที่ย่อมเยา (Affordable and Clean Energy)

☐ เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ มีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน (Decent Work and Economic Growth)

☐ เป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม (Industry, Innovation and Infrastructure)

☐ เป้าหมายที่ 10 ลดความไม่เสมอภาคภายในประเทศและระหว่างประเทศ (Reduced Inequality)

☐ เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิต้านทานและยั่งยืน (Sustainable Cities and Communities)

☐ เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (Responsible Consumption and Production)

☐ เป้าหมายที่ 13 เร่งต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น (Climate Action)

☐ เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Life Below Water)

☐ เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ (Life on Land)

☐ เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิผลรับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ (Peace Justice and Strong Institution)

☐ เป้าหมายที่ 17 เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Partnerships for the Goals)

นโยบายศึกษาธิการจังหวัด (ที่เกี่ยวข้อง)

☐ คุณธรรมและจริยธรรม ☐ เส้นทางวัฒนธรรม

☐ สรภัญญะ ☐ ยกระดับ RT, NT และ O-NET

☑ เกษตรปลอดภัย ☐ การพัฒนาเด็กปฐมวัย

กิจกรรมหลัก มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (Program/Sub Program)

☑ P1.1 : BCG model ☐ P1.2 : Creative Economy

☐ P2.1 : Art & Culture ☐ P2.2 : Well-being

☐ P3.1 : Natural Resources & Environment ☐ P3.2 : Climate Change

☐ P4.1 : Hard Skills ☐ P4.2 : Soft Skills

ตัวชี้วัดกิจกรรมหลัก

1. ตัวชี้วัดร่วมระดับโปรแกรม (Co-KPI)

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	หน่วยนับ
P1-K01 จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับการพัฒนา	7	หมู่บ้าน/ชุมชน
P1-K02 จำนวนเครือข่ายร่วมพัฒนา	2	เครือข่าย
P1-K03 จำนวนวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการยกระดับ	1	หน่วย
P1-K04 จำนวนครัวเรือนที่ได้รับการยกระดับ	70	ครัวเรือน
P1-K05 จำนวนคนที่ได้รับการยกระดับ	7	คน
P1-K06 จำนวนผู้ประกอบการใหม่ที่เกิดขึ้น	7	คน
P1-K07 จำนวนวิสาหกิจชุมชนใหม่ที่เกิดขึ้น	1	กลุ่ม
P1-K08 จำนวนอาชีพหรืองานใหม่ที่เกิดขึ้น	2	อาชีพ/งาน
P1-K09 จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้	5	ผลิตภัณฑ์
P1-K010 จำนวนนวัตกรรมยกระดับเศรษฐกิจฐานราก	2	นวัตกรรม
P1-K011 รายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างน้อยร้อยละ 10 และต่อเนื่องอย่างน้อย 1	10	ร้อยละ
P1-K012 GVH เพิ่มขึ้นจากเดิม	10	ร้อยละ

2. ตัวชี้วัดระดับมหาวิทยาลัย (U-KPI)

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	หน่วยนับ
P1-A01 จำนวนนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาด้วยกระบวนการวิศวกรสังคม	10	คน
P1-A02 จำนวนนักเรียนที่ได้นำองค์ความรู้ไปใช้ในการลงพื้นที่	10	คน
P1-A03 จำนวนประเด็นน่าสนใจพื้นที่ที่เป็น Perlim	5	ประเด็น
P1-A04 การบันทึกข้อมูลลง Big data ราชภัฏ	10	ร้อยละ
P1-A05 บทความวิชาการ	1	บทความ
P1-K06 จำนวนผู้ประกอบการใหม่ที่เกิดขึ้น	7	คน
P1-K07 จำนวนวิสาหกิจชุมชนใหม่ที่เกิดขึ้น	1	กลุ่ม
P1-K08 จำนวนอาชีพหรืองานใหม่ที่เกิดขึ้น	2	อาชีพ/งาน

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	หน่วยนับ
P1-K09 จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้	5	ผลิตภัณฑ์
P1-K010 จำนวนนวัตกรรมยกระดับเศรษฐกิจฐานราก	2	นวัตกรรม
P1-K011 รายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างน้อยร้อยละ 10 และต่อเนื่องอย่างน้อย 1	10	ร้อยละ
P1-K012 GVH เพิ่มขึ้นจากเดิม	10	ร้อยละ

3. ตัวชี้วัดระดับโครงการ (KPI)

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	หน่วยนับ
1. จำนวนวิสาหกิจชุมชนได้รับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าหรือสิ่งทออีสาน	7	กลุ่ม
2. จำนวนฐานข้อมูลเอกลักษณ์ผ้าทอและสิ่งทออีสาน	1	ฐานข้อมูล
3. จำนวนหลักสูตรระยะสั้นพัฒนาผ้าทอและสิ่งทออีสาน	1	หลักสูตร
4. จำนวนผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ผ้าทออีสาน	5	ผลิตภัณฑ์
5. ศูนย์พัฒนาผ้าและสิ่งทอต้นแบบ	1	ศูนย์
6. จำนวนนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ผ้าทอและสิ่งทออีสาน	1	นวัตกรรม
7. จำนวนเครือข่ายผ้าและสิ่งทออีสาน	7	เครือข่าย
8. ร้อยละรายได้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	10	ร้อยละ
9. จำนวนการขอทรัพย์สินทางปัญหา/มาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าทอ (ตรานกยูงพระราชทาน)	5	ผลงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการปลูกหม่อนและการเลี้ยงไหมให้ได้รับเครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย
2. เพื่อยกระดับกระบวนการย้อมสีธรรมชาติและการย้อมสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อออกแบบผสมผสานลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้วย AI
4. เพื่อส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายสินค้าออนไลน์และออฟไลน์

กลุ่มเป้าหมาย

1. สถานะกลุ่มเป้าหมาย
   - กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหนองหิน
   - กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหนองฝาง
   - กลุ่มทอผ้าไหมบ้านเครือวัลย์
   - กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองสิม
   - กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโคกล่าม

- กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหนองยาง
- กลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุดรัง

2. ปริมาณกลุ่มเป้าหมาย

- สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหนองหิน จำนวน 20 คน
- สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหนองฝาง จำนวน 20 คน
- สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านเครือวัลย์ จำนวน 20 คน
- สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองสิม จำนวน 20 คน
- สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโคกล่าม จำนวน 20 คน
- สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหนองยาง จำนวน 20 คน
- สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุดรัง จำนวน 20 คน

ระยะเวลาในการดำเนินงาน 12 (เดือน) เริ่มต้น 1 พ.ย. 2568 สิ้นสุด 31 สิงหาคม 2569

สถานที่/พื้นที่ดำเนินการ

- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหนองหิน
- กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหนองฝาง
- กลุ่มทอผ้าไหมบ้านเครือวัลย์
- กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองสิม
- กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโคกล่าม
- กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหนองยาง
- กลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุดรัง

หน่วยงานภาคีเครือข่าย

1. หน่วยงานภายใน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. หน่วยงานภายนอก กรมหม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดมหาสารคาม

การติดตามและประเมินผล

1. ใช้การสังเกตการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหรือท้องถิ่นให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนของประชาชน
2. การสังเกต และการถอดบทเรียนหลังทำโครงการหรือกิจกรรม
3. รายงานผลโครงการ

กิจกรรมดำเนินงาน

กระบวนการ
ต้นน้ำ
1. การเตรียมความพร้อมก่อนลงพื้นที่โครงการ (ชี้แจงความเข้าใจคณะทำงาน)
2. การประชุมชี้แจงโครงการกับพื้นที่ เพื่อวางแผน/กำหนดเกณฑ์คัดกรองกลุ่มเป้าหมายในการจัดโครงการ
3. การสร้างแรงบันดาลใจวางแผนการใช้ชีวิต และกำหนดเป้าหมายของโครงการ
4. การปลูกหม่อนให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน
5. การเลี้ยงไหมพื้นบ้านให้ได้เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย
กลางน้ำ
1. การย้อมสีธรรมชาติเพื่อให้ได้มาตรฐานเครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย
2. การย้อมสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมผ่านมาตรฐานเครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย
3. การออกแบบผสมผสานลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้วย AI
ปลายน้ำ
1. การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าผ่านออนไลน์และออฟไลน์
2. การจัดกิจกรรม Show & Share เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแต่ละชุมชน
3. การถอดบทเรียนในการยกระดับผ้าไหมมัดหมี่สู่เศรษฐกิจฐานรากในแต่ละชุมชน
4. การคืนข้อมูลการยกระดับผ้าไหมมัดหมี่สู่เศรษฐกิจฐานรากในแต่ละชุมชน

ผลผลิต (Output)

ผลผลิต (Output)
1. ผ้าไหมมัดหมี่ได้รับเครื่องหมายผ้าไหมไทย “ตรานกยูงพระราชทาน”
2. ผ้าไหมมัดหมี่ 14 ลายในผืนเดียวกัน
3. ผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมมัดหมี่
4. ช่องทางการจัดจำหน่ายผ้าไหมมัดหมี่ผ่านออนไลน์และออฟไลน์
5. ผ้าไหมมัดหมี่โบราณผสมผสานลายประยุกต์

ผลลัพธ์ (Outcome)

ผลลัพธ์ (Outcome)
1. แปลงหม่อนได้รับมาตรฐาน
2. เส้นไหมพื้นบ้านได้รับการรับรองเครื่องหมายผ้าไหมไทย
3. ลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ที่มีความหลากหลาย

ผลกระทบ (Impact)

ด้านเศรษฐกิจ การเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชน โดยมีรายได้เพิ่มขึ้น 5,000 บาท/ครัวเรือน/เดือน ซึ่งนวัตกรรมการออกแบบผสมผสานลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้วย AI จะทำให้ผ้าไหมมัดหมี่ได้ราคาที่สูงขึ้นกว่าเดิม และยังส่งเสริมการจัดจำหน่ายผ้าไหมมัดหมี่บนตลาดออนไลน์และออฟไลน์ที่ถูกสร้างขึ้น โดยเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืนในจังหวัดมหาสารคาม

ด้านสังคม นวัตกรรมการออกแบบผสมผสานลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้วย AI ร่วมกันระหว่างนักวิจัย ชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ซึ่งชุมชนและพื้นที่จะได้รับลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน ทำให้คนในชุมชนและพื้นที่เกิดความหวงแหนและความภาคภูมิใจที่ได้ลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ที่เป็นของชุมชนเอง

ด้านการศึกษา การจัดโครงการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่สู่แพลตฟอร์มออนไลน์บนฐานเอกลักษณ์ของชุมชนเน้นการร่วมกันศึกษาเชิงพื้นที่ระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน ทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ด้านสิ่งแวดล้อม การย้อมสีผ้าไหมมัดหมี่จะเน้นการย้อมสีที่ไม่ทำลายธรรมชาติในชุมชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การปลูกหม่อนและการเลี้ยงไหมให้ได้รับรองเครื่องหมายผ้าไหมไทย “ตรานกยูงพระราชทาน”
2. การย้อมสีธรรมชาติและสีเคมีที่ไม่ทำลายธรรมชาติ
3. ได้ลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ที่ผสมผสานลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้วย AI
4. ได้มีการส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายสินค้าออนไลน์และออฟไลน์ให้กับชุมชน

ปัจจัยความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นในการดำเนินโครงการ

ปัจจัยสี่ยง	วิธีจัดการความเสี่ยง
กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่เลิกกลางคัน	ต้องลงพื้นที่ติดตามกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่เป็นระยะ ๆ เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเห็นความสำคัญของการร่วมโครงการ
เส้นไหมไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การรับรองเครื่องหมายผ้าไหมไทย	การร่วมมือกับกรมหม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้ความรู้ในการพัฒนาเส้นไหมให้ได้ตามเกณฑ์การรับรองเครื่องหมายผ้าไหมไทย

การประเมิน SROI

ผ้าไหมมัดหมี่
จังหวัดมหาสารคาม

ปัจจัยนำเข้า
งบประมาณโครงการในการดำเนินงาน 1,750,000 บาท

กิจกรรม
- ผ้าไหมมัดหมี่ได้รับเครื่องหมายผ้าไหมไทย
- การออกแบบลวดลายด้วย AI
- ช่องทางการจัดจำหน่าย

ผลผลิต
- ผ้าไหมมัดหมี่ได้รับเครื่องหมายผ้าไหมไทย
- ลวดลายผ้าไหมมัดหมี่
- ช่องทางการจัดจำหน่าย

ผลลัพท์/ผลกระทบ
เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ของผ้าไหมมัดหมี่ ทำให้เกิดการสร้างรายได้ให้คนในชุมชนไม่น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน

SROI
เงินลงทุนหนึ่งบาทจะให้ผลตอบแทนเท่ากับ 2.52 บาท

ส่วนที่ 2
วิธีดำเนินการ

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ร่วมโครงการ

ปริมาณกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งสิ้นจำนวน 140 คน

1. สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหนองหิน จำนวน 20 คน
2. สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหนองฝาง จำนวน 20 คน
3. สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านเครือวัลย์ จำนวน 20 คน
4. สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองสิม จำนวน 20 คน
5. สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโคกล่าม จำนวน 20 คน
6. สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหนองยาง จำนวน 20 คน
7. สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุดรัง จำนวน 20 คน

ผู้เข้าร่วมโครงการ

ปริมาณเข้าร่วม ได้แก่ สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 140 คน

จากข้อมูลปริมาณกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 140 คน เมื่อเทียบกับจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวนทั้งสิ้น 140 คน คิดเป็นร้อยละ 100

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง (Structured Interview and Unstructured Interview) 2) แบบสำรวจ (Basic Survey) 3) แบบสังเกต (Observation) และ 4) แบบสอบถาม (Questionnaire)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากเอกสารและเก็บข้อมูลจากภาคสนามด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์เชิง ลึก (In-depth interview) เพื่อส่งเสริมการปลูกหม่อนและการเลี้ยงไหมให้ได้รับเครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย การยกระดับกระบวนการย้อมสีธรรมชาติและการย้อมสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การออกแบบผสมผสานลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้วย AI และการส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายสินค้าออนไลน์และออฟไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างและการสนทนากลุ่ม โดยการสัมภาษณ์รายบุคคลเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกหม่อนและการเลี้ยง

ไหมให้ได้รับเครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย การยกระดับกระบวนการย้อมสีธรรมชาติและการย้อมสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การออกแบบผสมผสานลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้วย AI และการส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายสินค้าออนไลน์และออฟไลน์ แล้วนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) แบบอุปนัย

ส่วนที่ 3
การบูรณาการโครงการ

ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

ประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมโครงการ

1. ได้การปลูกหม่อนและการเลี้ยงไหมให้ได้รับรองเครื่องหมายผ้าไหมไทย “ตรานกยูงพระราชทาน”

2. ได้การย้อมสีธรรมชาติและสีเคมีที่ไม่ทำลายธรรมชาติ

3. ได้ลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ที่ผสมผสานลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้วย AI

4. ได้มีการส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายสินค้าออนไลน์และออฟไลน์ให้กับชุมชน

ประโยชน์ต่อหน่วยงาน/มหาวิทยาลัย

1. ได้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีและบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2. ได้เป็นชุมชนแหล่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย และเป็นเครือข่ายในการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3. ได้หมุดหมายแหล่งการเรียนรู้ของชุมชนกับมหาวิทยาลัย

ประโยชน์ต่อชุมชน/สังคม

1. ชุมชนเกิดความรักในท้องถิ่นชุมชน และความภาคภูมิใจในลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ที่ผสมผสานลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้วย AI ร่วมกันกับชุมชน

2. ชุมชนเกิดความสามัคคีในกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่ในการร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นแรงบันดาลใจของคนในชุมชน

3. ชุมชนมีลายผ้าไหมมัดหมี่ที่เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ชุมชนท้องถิ่น

การบูรณาการกับการเรียนการสอน (ระบุรายวิชา และวิธีการใช้ประโยชน์)

รายวิชาการวางแผนและการจัดการโครงการเพื่อการพัฒนา รหัสวิชา 3053203 – 2

รายวิชาชุมชนศึกษา รหัสวิชา 3053201 – 2

รายวิชาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม รหัสวิชา 3053204 – 1

วิธีการใช้ประโยชน์ การนำการปลูกหม่อนและการเลี้ยงไหมให้ได้รับรองเครื่องหมายผ้าไหมไทย “ตรานกยูงพระราชทาน” การย้อมสีธรรมชาติและสีเคมีที่ไม่ทำลายธรรมชาติ การลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ที่ผสมผสานลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้วย AI และการส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายสินค้าออนไลน์และออฟไลน์ให้กับชุมชนนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนและการจัดการโครงการเพื่อการพัฒนา เพื่อให้นักศึกษาได้ลงพื้นที่จริงในการจัดโครงการ

การบูรณาการกับการวิจัย

โครงการยกระดับผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดมหาสารคามสู่เศรษฐกิจฐานรากของชุมชนท้องถิ่น ได้มีการนำโครงการไปตีพิมพ์บทความในวารสารวิชาการระดับชาติ เพื่อให้นักวิชาการและนักวิจัยที่สนใจได้ศึกษาหาความรู้และร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน

แนวทางการดำเนินงานในปีงบประมาณต่อไป

1. การส่งเสริมการปลูกหม่อมให้มีคุณภาพและการเลี้ยงไหมพื้นบ้านให้ได้เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย “ตรานกยูงพระราชทาน”
2. ยกระดับกระบวนการการทำสีย้อมและการย้อมด้วยสีธรรมชาติ
3. สร้างองค์ความรู้นวัตกรรมการออกแบบลวดลายผ้าตามอัตลักษณ์ท้องถิ่น
4. ส่งเสริมช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าผ่านระบบออนไลน์และออฟไลน์

ส่วนที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การส่งเสริมการปลูกหม่อนและการเลี้ยงไหมให้ได้รับเครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย

การถ่ายทอดองค์ความรู้ในการส่งเสริมการปลูกหม่อนและการเลี้ยงไหมให้ได้รับเครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย โดยกำหนดอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ทั้ง 7 กลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

1) ติดต่อรับพันธุ์หม่อนจากศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ มหาสารคาม ซึ่งทางศูนย์หม่อนไหมฯ ได้ให้พันธุ์หม่อนเป็นหม่อนพันธุ์สกลนคร และหม่อนพันธุ์บุรีรัมย์

2) จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการในการวางแผน ปลูกหม่อนแบบอินทรีย์ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยกลุ่มกลุ่มเป้าหมายร่มกิจกรรม จำนวน 60 คน

3) ร่วมกันปลูกหม่อนในพื้นที่ชุมชน ซึ่งศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ มหาสารคามให้แนวทางในการปลูกหม่อนให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน

4) การทำแปลงสาธิตการปลูกหม่อนของชุมชน จะมีปัญหาที่สำคัญหลัก ๆ คือ ปัญหาเรื่องน้ำ ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ และผู้ดูแลโครงการมีความเห็นร่วมกันว่าจะต้องทำระบบน้ำแบบสปริงเกอร์ เพื่อความสะดวกสบายในการรดน้ำต้นหม่อน และยังช่วยให้ต้นหม่อนได้รับน้ำอย่างพอเพียง

ภาพที่ 1 พันธุ์หม่อมจากศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ มหาสารคาม

2. การยกระดับกระบวนการย้อมสีธรรมชาติและการย้อมสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

การยกระดับกระบวนการย้อมสีธรรมชาติและการย้อมสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ทั้ง 7 กลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 7 กลุ่มร่วมกับผู้ทำโครงการ ได้เชิญศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ มหาสารคาม มาให้ความรู้ในการย้อมสีธรรมชาติและการย้อมสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยจะเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกเส้นไหมไปสู่การย้อมสีเส้นไหมเพื่อนำเป็นไหมไปตรวจเพื่อขอรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย “ตรานกยูงพระราชทาน” ซึ่งคำแนะนำของศูนย์หม่อนไหมฯ ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ จะต้องเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับพันธุ์หม่อนและพันธุ์หนอนไหม และเส้นไหมที่ผ่านการย้อมสี (สีเคมีหรือสีธรรมชาติ)

ภาพที่ 2 การขอรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย “ตรานกยูงพระราชทาน”

ภาพที่ 3 การย้อมสีเคมีเพื่อขอรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย “ตรานกยูงพระราชทาน”

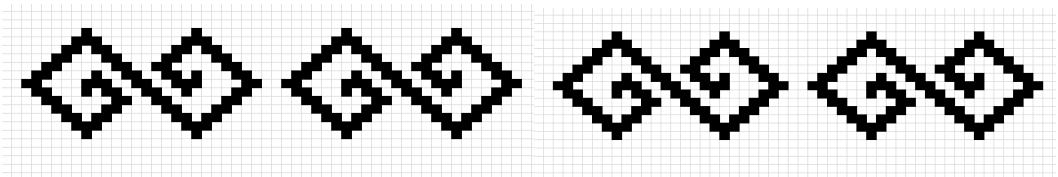

ภาพที่ 4 การทดสอบเส้นไหมเพื่อขอรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย “ตรานกยูงพระราชทาน”

3. การออกแบบผสมผสานลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้วย AI

การออกแบบผสมผสานลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้วย AI โดยกำหนดอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ทั้ง 7 กลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

การพัฒนาลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ ผู้วิจัยได้ใช้การพัฒนาลวดลายผ้าไหมมัดหมี่คือ เทคโนโลยี AI เพื่อให้ได้ลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ในจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการระดมสมองร่วมกันกับกลุ่มตัวอย่าง โดยลวดลายที่ได้จากชุมชนเน้นความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่มีอยู่ในชุมชนตำบลหัวดง เช่น ภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรม เป็นต้น ซึ่งประกอบด้วยลายธรรมชาติ จำนวน 20 ลาย ลายจากของใช้ จำนวน 17 ลาย ลายศาสนา จำนวน 10 ลาย และลายประดิษฐ์ จำนวน 18 ลาย จากจำนวนทั้งสิ้น 65 ลาย ได้ทำการคัดเลือกเหลือ 3 ลาย ได้แก่ ลายขอเจ้าฟ้าสิริวัณณวรี ลายกระทงหลงทาง และลายนาคเกี้ยวหาง ซึ่งทั้ง 3 ลายมีความสวยงาม มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนตำบลหัวดง ที่สามารถนำมาออกแบบลายผ้าไหมมัดหมี่ของตำบลหัวดงได้ จึงได้รูปแบบของลวดลายผ้าทอไหมมัดหมี่ (เบญญาภา ปัญญะศรี, 2567) ดังนี้

ภาพที่ 5 ลายขอเจ้าฟ้าสิริวัณณวรี

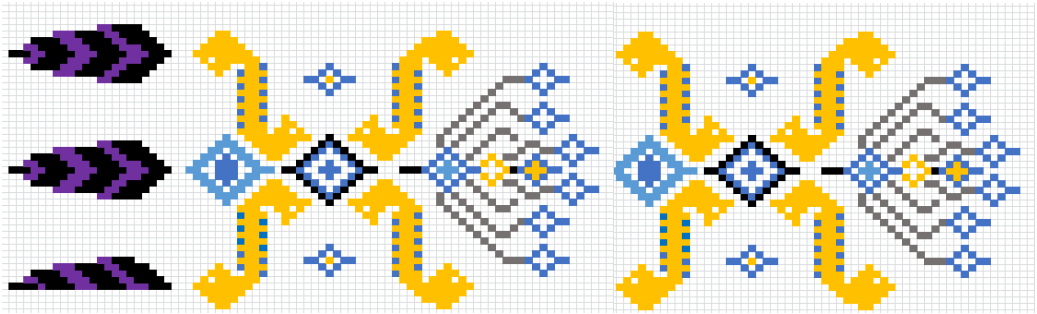
ลายขอเจ้าเจ้าฟ้าสิริวัณณวรีฯ เป็นลายสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรีนารีรัตนราชกัญญา พระราชทานออกแบบเป็นลายผ้ามัดหมี่ มอบให้ช่างทอเป็นขอขวัญปีใหม่ โดยลวดลายสื่อถึงการส่งมอบความรัก ความสุข ให้แก่ชาวไทยทุกคน

ภาพที่ 6 ลายกระทงหลงทาง

ลายกระทงลงทาง ลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ที่พัฒนาประยุกต์มาจากกระทง ซึ่งกระทงเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่ได้ประดิษฐ์จากใบตอง แล้วนำไปลอยในแหล่งน้ำเพื่อขอขมาต่อพระแม่คงคาและยังเป็นการสะเดาะ

เคราะห์ เพราะการลอยกระทงเปรียบเหมือนการลอยความทุกข์ ความโศกเศร้า โรคภัยไข้เจ็บ และสิ่งไม่ดีต่าง ๆ ให้ลอยตามแม่น้ำไปกับกระทง โดยลวดลายสื่อถึงการสวยงามของสีสันกระทงและความเป็นศิริมงคลแก่ผู้ที่ได้ไปครอบครอง

ภาพที่ 7 ลายนาคเกี้ยวหาง

ลายนาคเกี้ยวหาง ลวดลายพัฒนามาจากลายโบราณที่นาคทั้งสองตัวลำตัวติดกัน มีหัวนาคด้านบน โดยเห็นว่าเส้นที่เป็นลำตัวนาคติดกันนั้นทำให้ลายดูแข็งไม่พลิ้วไหว จึงแบ่งลำตัวเป็น 2 ท่อน แล้วม้วนส่วนที่เป็นนาคแยกกันลงมา จึงเรียกว่า “ลายนาคเกี้ยวหาง”

ภาพที่ 8 ผ้าไหมมัดหมี่ที่ทอจากการออกแบบลวดลาย

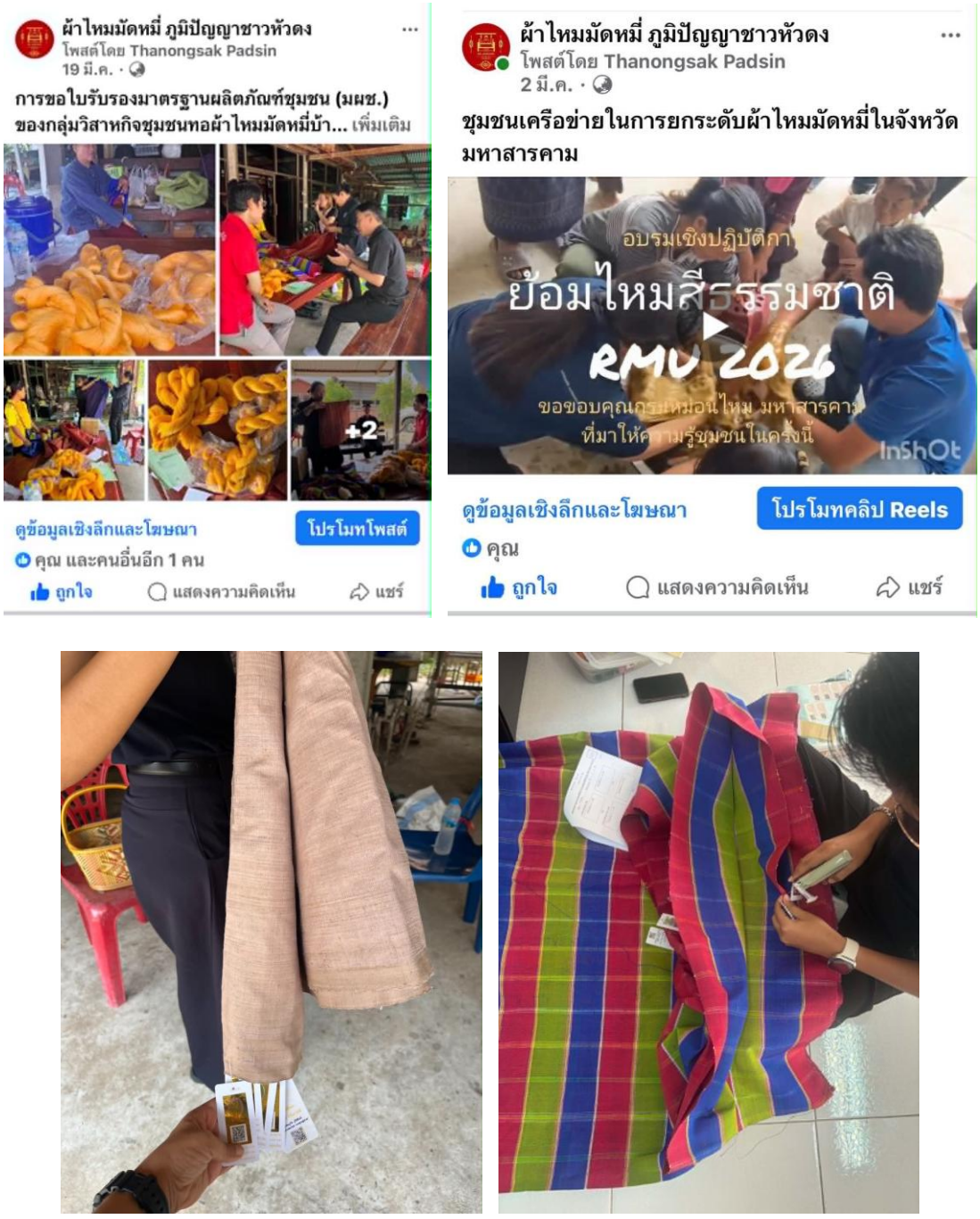
4. การส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายสินค้าออนไลน์และออฟไลน์

การส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายสินค้าออนไลน์และออฟไลน์ โดยกำหนดอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ทั้ง 7 กลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

1) หารือร่วมกับสมาชิกในการส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่และบริการผ่านช่องทางออฟไลน์และออนไลน์ ว่าผลิตภัณฑ์อะไรในชุมชนที่สามารถนำมาขายผ่านช่องทางออนไลน์ได้บ้าง

2) จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการในการส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่และบริการผ่านช่องทางออฟไลน์และออนไลน์โดยวิทยากรจากคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3) คณะเทคโนโลยีสารสนเทศแนะนำให้ต่อยอดจากเพจเดิมที่มีอยู่แล้ว โดยพยายามโพสสินค้าบ่อยขึ้น และสร้างสตอรี่ให้กับผ้าไหมมัดหมี่ของชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า และส่วนสินค้าที่จะนำไปขายในโครงการต่าง ๆ ของจังหวัด ถือว่าชุมชนประสบความสำเร็จอย่างมาก เพราะสินค้าของชุมชนได้รับการรับรองแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย

ภาพที่ 9 ช่องทางการจำหน่ายสินค้าออนไลน์

ส่วนที่ 5
สรุปผลการดำเนินการ

ผลการประเมินโครงการ

1. ชื่อโครงการ โครงการยกระดับผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดมหาสารคามสู่เศรษฐกิจฐานรากของชุมชนท้องถิ่น

2. หน่วยงานเจ้าของโครงการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3. ผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทนงศักดิ์ ปัดสินธุ์

4. ระยะเวลาในการดำเนินการ 12 เดือน เริ่มต้น ตุลาคม 2568 สิ้นสุด กันยายน 2569

5. สถานที่ในการดำเนินงาน

5.1 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหนองหิน

5.2 กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหนองฝาง

5.3 กลุ่มทอผ้าไหมบ้านเครือวัลย์

5.4 กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองสิม

5.5 กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโคกล่าม

5.6 กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหนองยาง

5.7 กลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุดรัง

6. แหล่งงบประมาณ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวนงบประมาณ 1,750,000 บาท

7. ความสอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

7.1 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พันธกิจสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์

7.2 เป้าหมายที่ 1.2 เพื่อพัฒนางานบริการวิชาการบนฐานความต้องการของชุมชนท้องถิ่นสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

7.3 กลยุทธ์ที่ 3 บูรณาการการจัดการเรียนการสอน การวิจัย ศิลปะและวัฒนธรรมและการบริการวิชาการของนักศึกษาและอาจารย์กับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์

7.4 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดร่วมระดับโปรแกรม (Co-KPI)

ลำดับ	ชื่อตัวชี้วัด	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ผลที่ได้	คิดเป็นร้อยละ	ผลการประเมิน
1	จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับการพัฒนา	หมู่บ้าน/ชุมชน	7	7	100	ผ่าน
2	จำนวนเครือข่ายร่วมพัฒนา	เครือข่าย	2	2	100	ผ่าน

ลำดับ	ชื่อตัวชี้วัด	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ผลที่ได้	คิดเป็นร้อยละ	ผลการประเมิน
3	จำนวนวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการยกระดับ	หน่วย	1	1	100	ผ่าน
4	จำนวนครัวเรือนที่ได้รับการยกระดับ	ครัวเรือน	70	70	100	ผ่าน
5	จำนวนคนที่ได้รับการยกระดับ	คน	7	7	100	ผ่าน
6	จำนวนผู้ประกอบการใหม่ที่เกิดขึ้น	คน	7	7	100	ผ่าน
7	จำนวนวิสาหกิจชุมชนใหม่ที่เกิดขึ้น	กลุ่ม	1	1	100	ผ่าน
8	จำนวนอาชีพหรืองานใหม่ที่เกิดขึ้น	อาชีพ/งาน	2	2	100	ผ่าน
9	จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้	ผลิตภัณฑ์	5	5	100	ผ่าน
10	จำนวนนวัตกรรมยกระดับเศรษฐกิจฐานราก	นวัตกรรม	2	2	100	ผ่าน
11	รายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างน้อยร้อยละ 10 และต่อเนื่องอย่างน้อย 1	ร้อยละ	10	10	100	ผ่าน
12	GVH เพิ่มขึ้นจากเดิม	ร้อยละ	10	10	100	ผ่าน

8. สถานภาพของโครงการ

8.1 ลักษณะของโครงการ

[ ] ยังไม่ได้ดำเนินงาน [ ] อยู่ระหว่างการดำเนินงาน [✓] ดำเนินงานแล้วเสร็จ

8.2 ความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการ

ผลการดำเนินงาน

[ ]	ตั้งคณะกรรมการ
[ ]	ขออนุมัติโครงการ
[ ]	ดำเนินงานโครงการ
[ ]	ประเมินผลโครงการ
[✓]	รายงานผลโครงการ

[ ] ต่ำกว่าเป้าหมาย [✓] ตามเป้าหมาย [ ] สูงกว่าเป้าหมาย

สรุปผลการใช้จ่ายงบประมาณ

เดือน	แผนการใช้จ่าย	ผลการเบิกจ่าย	คงเหลือ	คิดเป็นร้อยละของการเบิกจ่าย
ตุลาคม	-	-	-	-
พฤศจิกายน	-	-	-	-
ธันวาคม	-	-	-	-
มกราคม	437,500	437,500	0	ร้อยละ 100
กุมภาพันธ์	437,500	437,500	0	ร้อยละ 100
มีนาคม	437,500	437,500	0	ร้อยละ 100
เมษายน	437,500	437,500	0	ร้อยละ 100
พฤษภาคม	-	-	-	-
มิถุนายน	-	-	-	-
กรกฎาคม	-	-	-	-
สิงหาคม	-	-	-	-
กันยายน	-	-	-	-

[ ] ต่ำกว่าแผน [✓] ตามแผน [ ] สูงกว่าแผน

8.3 ผลผลิต (Output) ที่ได้จากโครงการ

ลำดับ	ชื่อตัวชี้วัด	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ผลที่ได้	คิดเป็นร้อยละ	ผลการประเมิน
1	จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับการพัฒนา	หมู่บ้าน/ชุมชน	7	7	100	ผ่าน
2	จำนวนเครือข่ายร่วมพัฒนา	เครือข่าย	2	2	100	ผ่าน
3	จำนวนวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการยกระดับ	หน่วย	1	1	100	ผ่าน
4	จำนวนครัวเรือนที่ได้รับการยกระดับ	ครัวเรือน	70	70	100	ผ่าน
5	จำนวนคนที่ได้รับการยกระดับ	คน	7	7	100	ผ่าน
6	จำนวนผู้ประกอบการใหม่ที่เกิดขึ้น	คน	7	7	100	ผ่าน
7	จำนวนวิสาหกิจชุมชนใหม่ที่เกิดขึ้น	กลุ่ม	1	1	100	ผ่าน
8	จำนวนอาชีพหรืองานใหม่ที่เกิดขึ้น	อาชีพ/งาน	2	2	100	ผ่าน

ลำดับ	ชื่อตัวชี้วัด	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ผลที่ได้	คิดเป็นร้อยละ	ผลการประเมิน
9	จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้	ผลิตภัณฑ์	5	5	100	ผ่าน
10	จำนวนนวัตกรรมยกระดับเศรษฐกิจฐานราก	นวัตกรรม	2	2	100	ผ่าน
11	รายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างน้อยร้อยละ 10 และต่อเนื่องอย่างน้อย 1	ร้อยละ	10	10	100	ผ่าน
12	GVH เพิ่มขึ้นจากเดิม	ร้อยละ	10	10	100	ผ่าน

เกณฑ์การผ่านของแต่ละตัวชี้วัด

น้อยกว่าร้อยละ 60.00 = ควรปรับปรุง

ร้อยละ 60.00 - 69.00 = พอใช้

ร้อยละ 70.00 - 79.00 = ปานกลาง

ร้อยละ 80.00 - 89.00 = ดี

ร้อยละ 90.00 - 100.00 = ดีมาก

สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นของโครงการ

1) กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่เลิกกลางคัน

2) เส้นไหมไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การรับรองเครื่องหมายผ้าไหมไทย

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1) ต้องลงพื้นที่ติดตามกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่เป็นระยะ ๆ เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเห็นความสำคัญของการร่วมโครงการ

2) การร่วมมือกับกรมหม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้ความรู้ในการพัฒนาเส้นไหมให้ได้ตามเกณฑ์การรับรองเครื่องหมายผ้าไหมไทย

ผู้รายงานข้อมูล

ชื่อ - สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทนงศักดิ์ ปัดสินธุ์

เบอร์โทรศัพท์ 091-0625754, 098-6622575

E-mail Thanongsak170226@gmail.com

สรุปผลการดำเนินการ

1) กลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจเป้าหมายของหลักสูตรต่าง ๆ ของโครงการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกิจกรรม

2) คณะทำงานและกลุ่มเป้าหมายร่วมกำหนดแผนการจัดอบรมหลักสูตรการปลูกหม่อนและการเลี้ยงไหมให้ได้รับรองเครื่องหมายผ้าไหมไทย “ตรานกยูงพระราชทาน” การย้อมสีธรรมชาติและสีเคมีที่ไม่ทำลายธรรมชาติ การลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ที่ผสมผสานลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้วย AI และการส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายสินค้าออนไลน์และออฟไลน์ให้กับชุมชน

3) คณะทำงานและกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมอบรมหลักสูตรการจัดอบรมหลักสูตรการปลูกหม่อนและการเลี้ยงไหมให้ได้รับรองเครื่องหมายผ้าไหมไทย “ตรานกยูงพระราชทาน”

4) คณะทำงานและกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมอบรมหลักสูตรการย้อมสีธรรมชาติและสีเคมีที่ไม่ทำลายธรรมชาติ

5) คณะทำงานและกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมอบรมหลักสูตรการลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ที่ผสมผสานลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้วย AI

6) คณะทำงานและกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมอบรมหลักสูตร การส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายสินค้าออนไลน์และออฟไลน์ให้กับชุมชน

7) กลุ่มเป้าหมายได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดในการปลูกหม่อนและการเลี้ยงไหมให้ได้รับรองเครื่องหมายผ้าไหมไทย “ตรานกยูงพระราชทาน” การย้อมสีธรรมชาติและสีเคมีที่ไม่ทำลายธรรมชาติ การลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ที่ผสมผสานลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณตามอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้วย AI และการส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายสินค้าออนไลน์และออฟไลน์ให้กับชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนท้องถิ่น

ปัญหาและอุปสรรค

-

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำองค์ความรู้ในการปลูกหม่อนและการเลี้ยงไหมให้ได้รับรองเครื่องหมายผ้าไหมไทย “ตรานกยูงพระราชทาน” ไปไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี เพื่อให้องค์ความรู้ในการปลูกหม่อนและการเลี้ยงไหมถูกสืบสานให้คงอยู่เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน

2. ควรขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เพื่อให้สินค้าที่ผลิตออกมามีมาตรฐานและคุณภาพเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคและโอกาสให้กับชุมชนในการขายสินค้าที่เกี่ยวกับผ้าไหมมัดหมี่มากขึ้น